



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 22357/2024
22.11.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Војин Биљић, адвокат из ..., против туженог Акционарског друштва Олимпијски центар „Јахорина“ Пале, Босна и Херцеговина, чији је пуномоћник Радоје Малићан, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против решења Апелационог суда у Крагујевцу Гж 829/24 од 03.04.2024. године, у седници одржаној 22.11.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против решења Апелационог суда у Крагујевцу Гж 829/24 од 03.04.2024. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Решењем Вишег суда у Пожаревцу П 43/23 од 08.02.2024. године, одбијен је као неоснован приговор туженог да Виши суд у Пожаревцу није надлежан да поступа у овој правној ствари.

Решењем Апелационог суда у Крагујевцу Гж 829/24 од 03.04.2024. године, укинута је првостепено решење, тужба тужиоца АА из ... против туженог Акционарског друштва Олимпијски центар „Јахорина“ Пале, Босна и Херцеговина је одбачена и укинуте су све спроведене радње.

Против правноснажног решења донетог у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, из свих законских разлога и због повреде права на приступ суду гарантованог чланом 6. став 1. Европске конвенције, самостално и у вези са забраном дискриминације по основу инвалидитета и здравственог стања из члана 21. Устава Републике Србије.

Тужени је поднео одговор на ревизију. Поставио је захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Врховни суд је испитао побијано решење у смислу одредби чланова 420. став 1. и 2. и 403. став 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23) и утврдио да је ревизија неоснована.

Побијано решење није захваћено битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности и на коју је наводима ревизије указано.

Тужилац, физичко лице са пребивалиштем у Републици Србији, је тужбом од 31.08.2023. године пред Вишим судом у Пожаревцу покренуо парницу против правног лица, са седиштем у Босни и Херцеговини, ради накнаде вануговорне штете настале на територији Босне и Херцеговине. Вредност предмета спора по члану 28. ЗПП је 13.429.939,00 динара. Тужени је у одговору на тужбу оспорио надлежност домаћег суда.

Првостепени суд, позивом на члан 53. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља одбија приговор ненадлежности домаћег суда да поступа у овој парници. По становишту тог суда законодавац овим одредбама предвиђа могућност заснивања надлежности домаћег суда у споровима са међународним елементом о вануговорној одговорности за штету, између осталог, за случај уколико је штетна последица наступила на територији домаће државе. Према наводима тужбе, тужилац као последицу штетног догађаја који се десио на територији Босне и Херцеговине трпи материјалну и нематеријалну штету и на територији Републике Србије, где му је пребивалиште, па је оценио да је Виши суд у Пожаревцу стварно и месно надлежан да поступа по тужби.

Другостепени суд не прихвата закључак првостепеног суда да је законодавац за конкретан случај предвидео могућност заснивања надлежности домаћег суда. Одредбом члана 46. став 1. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, прописано је да надлежност суда Савезне Републике Југославије постоји ако тужени има пребивалиште, односно седиште у Савезној Републици Југославији, а ставом другим да ако тужени нема пребивалиште у Савезној Републици Југославији, нити у којој другој држави, надлежност суда Савезне Републике Југославије постоји ако тужени има боравиште у Савезној Републици Југославији. Чланом 50. тог закона прописано је када надлежност суда Савезне Републике Југославије зависи од пристанка туженог да суди суд Савезне Републике Југославије, сматра се да је тужени дао пристанак подношењем одговора на тужбу, односно приговора на платни налог, а није оспорио надлежност, или се упустио у расправљање, а чланом 53. став 3. тог закона прописано је да у споровима о вануговорној одговорности за штету надлежност суда Савезне Републике Југославије постоји ако та надлежност постоји по одредбама члана 46. и члана 50. – 52. тог закона, или ако је штета настала на територији Савезне Републике Југославије (Република Србија је правни сукцесор Савезне Републике Југославије). У конкретном случају, тужени је у одговору на тужбу оспорио надлежност суда Републике Србије, он нема седиште у Републици Србији, штета није настала на територији Републике Србије већ на територији друге државе, а могућност заснивање надлежности домаћег суда из разлога што тужилац - оштећено лице штетну последицу трпи и у месту свог пребивалишта не произилази из садржине цитираних законских одредби.

По становишту Врховног суда, правилно је другостепени суд оценио да не постоје законски услови за заснивање надлежности домаћег суда за поступање у предметној парници.

Одредбом члана 16. став 3. ЗПП прописано је да ће суд по службеној дужности да се огласи ненадлежним, укине спроведене радње у поступку и одбаци тужбу, ако у току поступка утврди да за решавање спора није надлежан суд Републике Србије (у даљем тексту: домаћи суд), осим ако надлежност домаћег суда зависи од пристанка туженог, а тужени је дао свој пристанак.

Према Закону о решавању сукоба закона са прописима других земаља („Службени лист СФРЈ“ бр. 43/82 ... „Службени гласник РС“ бр. 46/2006), на чијим одредбама је правилно засновано побијано решење, надлежност суда Савезне Републике Југославије постоји ако тужени има пребивалиште, односно седиште у Савезној Републици Југославији (члан 46. став 1.); када надлежност суда Савезне Републике Југославије зависи од пристанка туженог да суди суд Савезне Републике Југославије, сматра се да је тужени дао пристанак подношењем одговора на тужбу, односно приговора на платни налог, а није оспорио надлежност, или се упустио у расправљање (члан 50.); у споровима о вануговорној одговорности за штету надлежност суда Савезне Републике Југославије постоји ако та надлежност постоји по одредбама члана 46. и члана 50. – 52. овог закона или ако је штета настала на територији Савезне Републике Југославије (члан 53. став 1.).

Са полазиштем на наведене релевантне одредбе, позивање тужиоца у ревизији на члан 2. Уговора о правној помоћи између Републике Србије и Босне и Херцеговине у грађанским и кривичним стварима, не доводи у питање законитост и правилност другостепеног решења. По одредбама наведеног члана уговора, држављани једне државе уговорнице имају једнаку правну заштиту у поступцима пред судовима и другим органима друге државе уговорнице као и њени држављани (став 1.); држављани једне државе уговорнице имају на територији друге државе уговорнице слободан приступ судовима и другим органима. Пред овим органима они могу да заступају своје интересе, подносе захтеве и предузимају радње под истим условима као и њени сопствени држављани (став 2.); одредбе ставова 1. и 2. овог члана примењују се и на правна лица основана у складу са законом државе уговорнице на чијој територији се налази њихово седиште (став 3.). У конкретном случају, тужилац не захтева судску заштиту на територији друге државе уговорнице, већ на територији државе свог пребивалишта, пред чијим судовима заштиту не може остварити по релевантним законским одредбама. Тужени, чији је домицил у Босни и Херцеговини није пристао да му у предметној парници суди суд Републике Србије, а део правне норме „... ако је штета настала на територији Савезне Републике Југославије“ не упућује на закључак да је предвиђена конкурентна надлежност домаћег суда у ситуацији када део штетних последица оштећено лице трпи у месту свог пребивалишта.

У прилог правилности тумачења права од стране другостепеног суда је и садржина одредби члана 44. ЗПП, које регулишу посебну месну надлежност домаћих судова у споровима због вануговорне одговорности за штету. По овим одредбама, поред суда опште месне надлежности, надлежан је суд на чијем је подручју штетна радња извршена, или суд на чијем је подручју штетна последица наступила. Осим тога, ако је штета настала услед смрти или тешке телесне повреде, надлежан је и суд на чијем подручју тужилац има пребивалиште, односно боравиште. Из наведене законске

формулације, по којој постоји више алтернатива за заснивање месне надлежности домаћих судова следи да нема места аналогiji, пошто су правила која по закону важе за установљавање надлежности домаћег суда у споровима са међународним елементом рестриктивнија. По овим правилима, у ситуацији када тужени има домицил у страниој држави, у којој је штета и настала, могућност заснивања надлежности суда домаће државе, на чијој територији тужилац има пребивалиште, условљена је пристанком туженог. У одсуству овог пристанка, за суђење је надлежан суд седишта туженог, односно суд државе на чијој је територији штета настала.

Наводи одговора на ревизију нису били потребни за доношење одлуке по ревизији, па је на основу одредби чланова 165. став 1. и 154. ЗПП одбијен захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. и 420. став 6. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

**За тачност отправка
заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**